

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

IV. Darlaeus à Moravio Reginae fratre spurio, alijsque, quorum Princeps fuit Comes Bothuelius, tollitur. Regina Bothuelio nubere coacta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

tamquam perduellium, actum iri. Sed ex postea res incidunt quæ totum regnum miseris modis conturbant. Primo Cardinalis Sancti Andreani; deinde Davidis Riccij cædes. Et huius quidem ordo sic habet. Quum rex à maleuolis instigatus, Riccium, cui regina multum fidebat, tollere decreuisset, vñ cum Iacobo Duglassio Mortonij Comite, Patricio Lindesio, & Patricio Ruueno, in cellam reginæ vbi cœnabatur, per scalas angustas & secretas ascendit. Tum regina Ruueni potissimum habitum contemplata (arma enim longæ tunicæ superinduerat, galeam capiti impostam gerens) Quid hic, ait, Ruuene, ridiculus quidem, sed nullius boni index, sibi vult apparatus. Tum ille, Nebulonem, inquit, quærimus, quem tu ð regina, nimis magno in precio habes: digito in Riccium intento. Ibi regina perterrita, vim ab homine deprecari cœpit: sed intentato pectori pugione silere iussa est, nisi cum eo interfici mallet. Sic miser ille ante reginæ pedes, iustitiam implorans confoditur & trucidatur. Anglorum qui primi huius cædis suosores fuerant, Consilium erat, hoc facinore in conspectu reginæ perpetrato ferum quem iam fere ad ultum regina vtero gestabat, perdere, inimicitiasque irreconciliabiles inter regem & reginam seminare. Si enim isti uenturum hominis cædem quæsiissent, facile eius alibi occidendi potestatem habuissent.

Patrata hac cæde, à coniuratis reginæ custodes sunt apposti. Postridie Morauius ex Anglia reuersus est, à regni Ordinibus ad comitia euocatus. Habita deliberatione, reginam tollendam esse, à quibusdam decretum aiunt. Cædis in Riccio perpetrata causa ad alterum prætextitur: cui tamen pauci fidem habebant, quum Davidem iam secesserum ac deformem, nullam etiam ob causam quam ob summam fidem & industriam reginæ percharum fuisse non ignorarent. Quin etiam de Catholicis omnibus in toto regno interficiendis, & Darlæo solo Rege proclamando Consilia inita. Morauius interim, homo astutus & versipellis reginam clam adit, & superioris cædis ac prodicionis ignarum se simulans, rogat vt regina facinus istud auctoribus ignoscat. Tum regina, ne minimum quidem de pristina Maiestate remittens, Nihil certi hac de re statuere se posse inquit, quamdiu velut in custodia asseruaretur: libertati vero restitutam, plus illis præstituram quam petere aut exspectare ausing. Morauius inde Regem

de bona Reginæ voluntate edocet: qui mox & ipsam se eam adit, & vt præteritarum iniuriarum memoriam deponere vellet obsecrat. Et regina quidem maritum acriter initio obiurgat, & quam imprudenter egerit demonstrat. Anglos quippe & coniuratos id vnum spectare & agere, vt se cum fetu extincta, ipsum quoque deinde è medio tollant. Mox ille errore cognito, multis cum lachrymis iterum veniam precatus, omnem conspirationis ordinem deregat: decretum nempe à coniuratis, Flaminium, Leuistonum & Iacobum Balfurium in iudicio reos peragendos, & publice supplicio afficiendos alios proceres alijs modis tollendos; tum feminas aliquot primarias suffocandas esse: ac simul promittit ac protestatur, se contra Reginæ libertatem nihil posthac moliturum. Inde proceribus, & maxime coniurationis socijs, præclaram reginæ voluntatem prolixè exponit, & pro ipsius libertate intercedit. Re diu multumque disceptata, alijs reginæ cædem urgentibus, alijs nouam eius gratiam hoc beneficio captantibus, tandem Darlæo reginæ, ex morbo etiam affectæ, custodia permittitur: qui ea nocte vñ cum illa ex Edimburgensi arce Dumbarum profectus, tum multas copias, in quibus nouem millia armatorum erant, collegit. Hoc inopinato euentu perterriti coniurati plerique in Angliam aufugerunt: Morauius vero non multo post, deprecantibus pro eo nonnullis proceribus, ex Anglia reuocatus, & à regina in gratiam receptus fuit quæ quidem gratia deinde in ipsius reginæ æregis exitium vertit.

Darlæus, Morauium & socios in tanta apud reginam auctoritate esse, vt ipsorum arbitrio omnia administrarentur, indignatus, reginæ consilium de tollendo Morauio detexit: quod illa auersata, regem ad alia Consilia flexit. Quia vero Darlæus hoc suum propositum iuuenili quadam temeritate ita celare non poterat, quo eius indicia ad Morauium peruenirent: Morauius insidjs regem sibi præuertendum decreuit. Circa idem tempus Mortonius, Lindesius & alijs Scoti transfugæ, Elisabethæ commendatione in gratiam à Maria regina recepti sunt: qui mox, vix dum reuersi scelerata in patriam & reginam Consilia agitare cœperunt, atque illud præcipue, vt inter regem & reginam discordiarum semina sererent. Quum vero animaduertent, ad reginam contra maritum incitandum nullas valere artes, Me-

Morauium ad regem tollendum allegarant, communicatis cum Bothuelio Comite ambizioso & crudeli homine Consilijs, vt cædi manum præstaret, & reginæ, velut ad compensationem facinoris, matrimonio promisso, confectisque etiam publici Notarij, Alexandri Haij, manu eam in rem tabulis. O rem inaudita barbariæ plenam: Siccinæ & regiam Maiestatem contemni, & summam illam formæ elegantiam à subditis tamquam pessimi facinoris & parricidij auctoramentum vanalem haberi: Vnica illa restabat cura, quomodo scilicet omnis facti inuidia & ignominia in ipsam reginam deriuari posset. Morauius vt suspitione se eximeret, reginam monuit, Glasceuz à Darlzo marito, eius patre Leuinæ, & Glencarnæ Comite de regno ipsi auferendo Consilia haberi: quæ præsentia sua facile esset euerfura. Interim in morbum rex incidit: quem regina multoties inuisit, omnibusque humanitatis officijs profequuta est. Conualescentem Morauius induxit, vt habitationem paullo salubriorem quaereret. Sic ergo is ad Kirkofeldij cuiusdam ædes diuertit: à Morauio ex Aranæ Comitris, Hamiltoniorum familiæ principis, palatio quò regina eum comitata fuerat, deductus. Apperente iam designandi facinoris die, Morauius, vxoris morbum prætexens, ex aula discessit, prius tamen Herlesio indicans, illi nocti Regem non fore supersitem, quod & accidit: siquidem inter tertiam & quartam noctis horam, ædes in quibus rex diuersabatur, supposito & incenso puluere conuulsa, & miser Princeps eius violentia occisus est. Facinus hoc regina, vti parerat, indignissime tulit, & in eius auctores inquitendi negotium Argathelæ Comiti dedit, in quo tamen ille segaiter admodum versatus est, vt qui coniurationis esset parriceps. Tandem Bothuelius publica omnium voce, & affixis etiam scriptis designatus, comprehenditur, & parricidij accusatur: quod tamen ille iudicium, vt pote in quo plerique Morauij factioni addicti sedebant, facile elafit. Videbant enim, Bothuelium damnatum procul dubio ipsos quoque tamquam conscios proditurum, atque ita reginæ innocentiam, in quam omnem facti inuidiam deriuare cupiebant, patefactum iri: quæ mariti corpus è ruderibus erutum, non sine lachrymis regijs maiorum tumulis inferri iussit, sine vlla fere pompa, vt quæ in toto suo comitatu vnum tantum sacerdotum haberet.

Nò multo post Bothuelius coniurationis socios de promissis appellat. Illi reginam ad eunt, & vt maritum sibi ex Scotica Nobilitate (neque eam exteri Principis imperium Scotos facile laturos) eligere vellent, rogant, proposito Bothuelio. Sed id matrimonium reginæ minus placebat, causant cum iam cum Hantilæ Comitis sorore nuptias contraxisset. At illi diuortium inter eos factum aiunt, nec multo post de Bothuelij vxoris morte nuncius affertur. Quare Bothuelius occasione vtendum ratus, quum procerum in suas cum regina nuptias consensum scripto consignari, & sigillis ipsorum confirmari curasset, reginam Sterliao, vbi filium inuiserat, redeuntem intercipit, & Dumbarum abductæ, procerum illud scriptum de nuptijs exhibet, rogans vt & ipsa assentiretur, nec sua tergiversatione nouis turbis occasionem daret. His circumuenta difficultatibus regina, & ab omnibus deserta, quamuis ægre, tandem tamen assensit, præsertim quum ita in Bothuelij se esse potestate intelligeret, vt euadere inde nullo modo posset. Morauius ac socij quamprimum de Bothuelij cum regina matrimonio nuncium acceperunt, arma statim arripiunt, Bothuelium diuulgatis scriptis reginæ cædis insimulatum persequi, ac reginam liberare se velle prætexentes. Duncalmo inde Bortuicum profecti, & reginam & Bothuelium in potestatem redigere tentant; qui tamen Dumbarum inde, mutatis vestibus, euaserunt. Eo variis ex locis multis confluentibus, regina breui iustum fere exercitum confecit, & inde Carberillum duxit. Ibi à rebellibus quidam missus reginæ exposuit, arma ea non contra reginam, sed Bothuelium sumta: à quo si causam suam segregare vellet, facile ei cum Nobilitate conuenturum. Sic ergo regina vt pacis se cupidam ostenderet, Bothuelium à se discedere iussit, ac totam se rebellium potestati permisit: quod omnium illorum quæ experta illa postea est, malorum causa fuit & origo. Edimburgum enim regni metropolin ac regum sedem velut in triumphum ducta, dici vix potest quantas contumelias perpessa sit. Erat in vexillo quodam militari depictus Henricus rex mortuus, & iuxta filius infans, vindictam parricidij à Deo exposcens: cuius quidem quum alij scriptores hæretici, tum Buchananus in primis in rerum Scotticarum Historia, reginam insimulare non verentur. In Anglia

glia etiam libellus prodijt, à Joanne Oniatedo Londini Anno M.DLXXXVII. excusus, titulo Apologiæ pro iusta sententiâ contra Mariam Scotiæ reginam lata, eadem calumnia plenus, quum nulla pagina sit, quin mariti eadem à regina designatam inculcet. Omnes vero quibus auctor illius uritur probationes ex Buchananii Historia desumptæ sunt: quo ego vel infanriorem hæreticum, vel mendaciorem historicum, vel vaniorem atque impudentiorem hominem in toto orbe vix reperiri puto. Verum quia atrox admodum hæc est calumnia æge paucis eam refutabimus, & idoneos testes producemus.

Ac primum quidem, Alexandrum Haium, Notarium, qui hunc de cæde regis contractum scripto consignavit. Tum ipsius Moravij confessionem Hereho factam, quum ea de re Eboraci ab Anglis interrogaretur. Sed & idem alibi dum fluvium quendam inter Edimburgum & Fermelindunum trajiceret, eum fassum esse constat. Proxima post patricidium die Robertus Durus ab Archiepiscopo Glasviciensi, reginæ apud Galliarum regem Oratore missus, reginam movit, Hugonotis in Gallia intellectum, atrocem contra regni primates agitari proditorem Edicta etiam contra Bothuelium à coniuratis publicata, & summa in eo capiendo negligentia, reginam nunquam cogitati facinoris ab invidis & malevolis insimulari facile evincunt. Omnes tum Bothuelium ad iudicium poscere, nec tamen quisquam, regina iam in potestatem redacta, de eo comprehendendo laborare, quin etiam ultro in regno commorandi facultatem connivendo dare. Atquisi solus is reginæ cædis reus fuisset, facile comprehendi poterat. Sed metuebant illi, ne Bothuelius captus socios proderet. Ut ergo fugiendi necessitatem quasi ei imponerent, Nobiles quosdam & Bothuelij ministros quæstioni subjectos, eò potissimum adigere conati sunt, ut reginam cædis consciam esse faterentur. At tantum abest ut quidquam illi de regina fassi sint, ut etiam ultro Moravium, Mortonium & Lindenium, qui matrimonij inter reginam & Bothuelium tabulis subscripserant, nominarint, in primis vero Arcibaldum Duglassium, Mortonio proxima cognatione iunctum: quod & litteræ ab eodem ad reginam scriptæ (quarum autographon penes eos proceres est qui in Galliam postea profugerunt) aperte testantur. Bothuelius interim territus, in Daniam se recepit: ubi à

Scotis mercatoribus agnitus, & eorum suggestione in custodiam datus, omnia humanitatis officia à rege expertus est, quibus tamen uti noluit, ac tandem exacto decennio, vitam clausit, excusata prius diligenter de Darlaci cæde cuius ipse auctorem se fatebatur, regina, omnibusque conscijs præsentè Episcopo quodam & alijs, nominatis: adque postea ipse Rex Daniæ quum ad alios Principes, tum in primis ad Elisabetham Angliæ reginam diligenter perscripsit.

Sed ut eò undè digressi sumus redeamus, postquam Maria regina ultro, in subditorum manus sese tradidit, non quidem in regiam arcem Edimburgi (quæ statim ablata inde aliò regni corona, direpta fuerat) sed in custodiam, ac postmodum quoque imposta, & vili admodum vestitu induta, & per ora vulgi traducta, ad lacum Lævinum inde deducta fuit. Ibi varijs deliberationibus habitis, nonnulli censebant in lecto strangulandam esse, ac tumorem spargendum quod mortem sibi ipsa conscivisset, Sed hæc consilium alijs nimis crudele videbatur. Moravius tum in Gallia erat, & in sermone cum Guisij de ijs quæ in Scotia accidissent habito, magnum quem inde caperet dolorem præ se ferebat, interim vero Scotiæ proceres ad eadem reginæ hortabatur, qua viva in patriam redire nollet. Quo minus vero capitalis tum in Mariam sententiâ lata fuerit, Angliæ regina præcipue obstitit, quæ iure prius agendum, ac Mariam reginæ dignitate privandam censebat, ne de Reginæ sumptum à subditis supplicium dici posset: missio ad eam Nicolao Trogmortono, cum litteris quibus dolorem suum quem ex adversa ipsius caperet fortuna, testabatur; & quia inimici e medio eam tollere decrevissent, nisi regno ce deret, idque in filium puerum transferret, monebat, ut eorum voluntati sese accommodaret, quum præsertim quidquid hac in re faceret, nullam vim esset habiturum, utpote ab iniuria per vim extortum. Sic regina à Lindesio potissimum mortem ipsi minitante, coacta, regno se abdicat, tabulisque ea de re confectis, nondum tamen ab ipsa lectis, subscribit; prius tamen vi se coactam protestata: cum quibus Lindesius Sterlinum profectus, reliquos suæ factionis proceres ad Jacobum VI regno inaugurandum evocat. Eodem tempore Ioannes Hamiltonius Episcopus Santandreas, regni Primas, & ipse in dictis comitijs, cum regina amicis de ea liberanda deliberat. Dum hæc ita gerun-